

Algemene Toelichting

De maatschappelijke tegenprestatie is een relatief nieuw wettelijk fenomeen. In de Wet Werk en Bijstand is deze ingevoerd in 2012 en nu wordt deze overgenomen in de Participatiewet. De wetgever overwoog dat de tegenprestatie voor uitkeringsgerechtigden een gelegenheid is om te blijven participeren in de samenleving en om een sociaal netwerk, arbeidsritme en regelmaat te behouden. Dit zijn volgens de regering ook noodzakelijke voorwaarden om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

De tegenprestatie is niet geheel onomstreden. In de discussies over de maatschappelijke wederprestatie komen twee thema's geregeld terug: Leidt dit niet tot verdringing van reguliere arbeid en in hoeverre is het gerechtvaardigd (en toegestaan) om mensen tot arbeid te verplichten waar geen betaling of ander voordeel tegenover staat.

In het kader van het beleidsprogramma Ontmoeten, Meedoen, Ondersteunen (en vooruitlopend daarop in pilotvorm) heeft de gemeente Gennep sinds mei 2012 ervaring opgedaan met de tegenprestatie. Deze past immers binnen het kader van wederkerigheid dat op meerdere plekken in het beleidsprogramma terugkomt. Ook past de tegenprestatie bij het ontwikkelen van de eigen kracht van inwoners.

Met ingang van mei 2012 vraagt de gemeente Gennep van elke bijstandsaanvrager direct om actief te worden, hetzij in de vorm van re-integratie, hetzij in de vorm van maatschappelijke activiteiten. Daarbij is de inwoner zelf het vertrekpunt. De activiteiten worden gezocht die passen binnen de "krachten en bekwaamheden" van de inwoner en die zo nauw mogelijk aansluiten bij zijn interesses.

De ervaringen die gedurende twee jaar zijn opgedaan met deze vorm van wederprestatie zijn gunstig te noemen. Belanghebbenden reageren vrijwel altijd positief. Het bezig zijn geeft een gevoel van nuttig zijn, biedt gelegenheden tot ontmoeting en versterkt het zelfwaardegevoel.

In deze aanpak is het tot dusver niet nodig geweest om een dwingend instrumentarium te hanteren zoals dat in de wet en in deze verordening wordt neergelegd. De wet schrijft echter voor dat er wel een dwingend instrumentarium is. Er zijn ook wel situaties denkbaar dat een dwingend instrumentarium nodig kan worden. Gedacht kan dan worden aan échte nietswillers, die alle inspanningen voor de bijstand willen ontlopen. Dan kan het nodig zijn om vanuit het college de mogelijkheid te hebben om scherp op te treden.

Artikelgewijze toelichting

Artikel 1. Begrippen

Deze bepaling spreekt voor zich.

Artikel 2. Inhoud van een tegenprestatie

Het eerste lid geeft een beschrijving van de aard van tegenprestaties. Een tegenprestatie is geen re-integratieinstrument. De tegenprestatie hoeft dan ook niet getoetst te worden aan het nut dat de tegenprestatie heeft voor de re-integratie.

Dit wil niet zeggen dat een tegenprestatie niet nuttig mag zijn voor de inwoner zelf. De tegenprestatie moet niet geïnterpreteerd worden als “strafwerk”. Integendeel, vaak zal de tegenprestatie wel een nut voor de inwoner zelf hebben. Zelfs een tegenprestatie die voornamelijk nut heeft voor de inwoner zelf, kan daarmee ook een maatschappelijk nut vervullen door de inwoner maatschappelijk te binden.

Artikel 3. Het opdragen van een tegenprestatie

Bij voorkeur wordt een tegenprestatie gevonden die niet dwingend hoeft te worden opgelegd omdat de inwoner de activiteit zelf ook wil uitvoeren. In dat geval is immers het nut voor alle betrokkenen het hoogst. Een maatschappelijke wederprestatie wordt alleen dwingend opgelegd als de belanghebbende naar het oordeel van het college onvoldoende deelneemt aan het maatschappelijk verkeer of aan re-integratie naar arbeid. Een niets-willer mag erop worden aangesproken dat tegenover het vangnet dat de samenleving hem biedt, ook een eigen inspanningsverplichting staat.

Uiteraard kan een wederprestatie alleen worden opgelegd als deze past bij de krachten en bekwaamheden van de betreffende inwoner. Ook bij het dwingend aanbieden van een tegenprestatie zal het college bovendien zoeken naar een wederprestatie die past bij de interesses van de inwoner.

Deze bepaling impliceert ook dat het college onderzoek doet naar de persoonlijke omstandigheden en interesses en de resultaten van dit onderzoek in de motivering van besluiten die in verband met de wederprestatie worden genomen uitdrukkelijk vermeldt.

Artikel 4. Duur en omvang van een tegenprestatie

De tegenprestatie wordt opgelegd voor bepaalde tijd. Het college vormt een oordeel over de omstandigheden die aanleiding zijn tot het opleggen van een wederprestatie. Bij dat oordeel hoort ook een afweging over de duur van de wederprestatie. Dit is maatwerk in het individuele geval. De uitkomst van dat maatwerk moet op grond van de Algemene wet bestuursrecht wel worden gemotiveerd en die motivering staat vanzelfsprekend open voor toetsing in bezwaar en beroep.

De tegenprestatie is geen (voltijds-) baan en is in urenomvang begrenst. Hierover kunnen met de inwoner echter nadere (afwijkende) afspraken worden gemaakt.

Artikel 5. Mantelzorg

Voor de definitie van mantelzorg wordt verwezen naar de verordening Wet maatschappelijke ondersteuning. Van mantelzorg is geen sprake bij gebruikelijke zorg binnen het eigen gezin en ook niet bij incidenteel bijspringen buiten het eigen gezin.

Artikel 6. Geen werkzaamheden voorhanden

Als er tijdelijk geen werkzaamheden beschikbaar zijn, moet de inwoner er wel rekening mee blijven houden dat in de toekomst alsnog werkzaamheden beschikbaar kunnen komen. Er ligt ook een opdracht voor het college om periodiek opnieuw naar mogelijkheden te kijken.

Artikel 7. Inwerkingtreding

De verordening treedt gelijktijdig met de wet in werking..

Artikel 8. Citeertitel

Om gebruik te kunnen maken van landelijk of regionaal ontwikkelde standaardbrieven en standaardformulieren, wordt de gemeentenaam in de citeertitel niet genoemd.